

končaj narečij iz prilogov na „ski“ — „ški-a-o“ vedno č ne o, toraj je ta izjema tudi v berilu obveljala; na priliko: to slovensko dete zna po slovenski in (po) laški, ona se možki véde itd. Večidel Kranjcev izgovarja tudi po lašk', nemšk', možk' itd.

Ker je to berilo slovensko, ni hotel gosp. so-stavljavec nič neslovenskega va-nj jemati; oblika in beseda je slovenska, bodi si kjerkoli med Slovenci navadna. Sicer naj bo staroslovensčina zvezda danica, ki nam pravo pot kaže, na katero se moramo toraj pisaje po slovenski vedno ozirati, ako nečemo zahajati.

Nekaj malega je po spregledbi ali pa po tiskarskem pogrešku ostalo; to pa naj nikogar ne moti, n. pr.: po Šniadeckomu namesto: po Šniadeckem; na kakih treh mestih stoji jega, jemu namesto: ga, mu, ali njega, njemu; v spisu „brezzakone“ predaj namesto pródaj; enkrat ali dvakrat medianski, perzianski brez j, namesto z j, in še kaka taka mervica v preveliki naglosti. Gosp. so-stavljavec prosi toraj vljudno gospode učnike, da bi take mervice blagovoljno po priliki sami popravljali.

Narodske šege.

En dan na piru (ženitnini) v Krajni (vojaski granici).

Nekega dne pridem k svojemu prijatelju, ki se je drugi dan po dohodu mojem ravnal na pir (svatbo ali ženitnino) k svojemu rojaku. „Zbilja (a propos), dragi brate! bi li htel iti z nami na pir“. Moj rojak udaje (moži) svojo hčer za mladega častnika (oficira); mislim, da ti ta zabava ne bo dodijavna (nadležna)“. „Zakaj ne?“ — velim jaz — „bom gotovo kaj novega vidil in čul, in to mi je drago“.

Ko dan svane, se na tašče (tešče) podamo na pot. Ne gremo še četert ure, kar se mi pred oči postavi na zapadnem boki podložnega berda lepa bela zidana hiša na sred velikega z živim plotom ograjenega vrtu, okoli lep slivár. Na vhodu v vrt stoji lepa tanka, ko vila v belo oblečena divica, ki vsakega prihodnika objemši in na obe lici poljubivši v hišo iti pusti. Ko jaz pridem na versto, jej za šalo velim: „Draga nevesta, zanesi meni s svojim poljubcem“. — „A boga mi“ — veli ona — „ako vas ja ne poljubim, nečete imati delka kod stola moga“. „Tak me, krasna! ljubi, ako mi drugače ulaza (vhoda) nedovolíš“ — velim jaz.

V prostorno sobo stopivši ne najdemo nič drugega ko prosén hleb na goli mizi, okoli mize prazne klopi. Vsedemo se na klop, pričakujemo, da bomo, kajti nismo doma ručka dobili, tu zajterkvali. Z nekim stari kraščinikom se v pogovor spustim in se tako zabunim, da nisim nič vedel, kadaj je nevesta s svojimi rojaki odšla na poroko. Ženin ni s svojimi (rojaki) sváti prišel po njo na dom, kakor je pri meni navada.

Ko se poldne približa, se začuje strelja grom, pesme o „Kraljeviču Marku“ se razlegajo gromotno po zraku, in muzika svira mično vmes. Dvé divici čuvsí ta glas se zasučete okoli miz, ki so bile v enem okatrenu (trenutku) previdene z vsim orodjem za jesti.

Svatovi pridši se po redu svoje časti okrog miz zversté, mladencem (ženinu in nevesti) prvo mesto pustivši; ženstvo zasede zadnje klopi. Jedi se, z juho in govedino začemši, neprestance nosijo na mize tako, da so se na zadnje pod pečenimi kokoši, racami, tukami (purami) in povitkami popolnoma šibile. Le za vino je bilo joj. Lesena plošnjasta posoda, ki je držala okoli 18 večjev (bokalov) in previdena s cevjo, je hodila okrog grozno počasi od soseda do soseda, ki so vzajemno ljubav si s tim skazovali, da sta jo vselej dva držala, dekler je srednji pil, in pivši se zjokal, ne vém, ali od mila, da ga je tako ljubeznjivo okrepila,

ali od tuge, da se je z njo za dolgo časa oprostil. Bilo nas je, ki smo na zaželjeno kot kanje čakali okoli 150 glav! O zdravíc ni bilo ne duha ne sluha, kar mi se je čudno zdelo, — morebiti je bila tega čutara kriva?

Mladi možje, celó isti častniki želodcu nekoliko zadovolivši, se začeli tako gromovito dva po dva prepevati razne pesmi junaškega obsedka, da bi, kakor pravijo, gromečega boga slišal ne bil. Tudi mene je bil moj soséd pregovoril, da sim jo z njim zatulil *). Muzika se vé da se je le pri plesu glasila.

Ob enajstih v noč je nevesta vsakemu pirniku dala robec (ruto) v dar, in po tem se je za njo darovanje začelo, ki se je ravno tako, kakor med belimi Krajnci godilo. Se je nevesta s solzami borila, so jej prec godci šalivi tako zakrožili, da se je žalostna revica večkrat nasmejala, — šala, ki bi si je krajnski in štajerski godci nikakor ne upali dovoliti.

Tu sim tudi zvedil, da tam Horvate iznad Karlovca ob Vukasovičevi cesti, kakor tudi bele Krajnce, nazivajo Brajce. Zakaj nek? Kobe.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Siska 19. oktobra. B. Ravno nam je došel parobrod „Sava“ s žitom naložen, ktero je za Laško namenjeno. Lahi bojo letos drago polento jeli: turšica je že tu po 3 fl. 30 kr. vagán.

Iz Sorice 21. oktobra. Kdor se je že vozil iz Loke po Selški dolini proti Sorici, prepričal se je lahko, kako slaba je bila cesta sem ter tje. Pa saj ni mogla bolja biti. Pomladi, kadar je sneg skopnil, so župani po svojih županijah tlako za cesto napovedovali kmetom. Ti so prišli, in vsak je posipal in popravljaj svoj kos ceste, kakor je vedel in znal, kar velikrat pa tudi, kakor se mu je ravno zljubiló, ker ni imel ne umnega vodnika, ne zapovednika pri svojem delu. Torej se je godilo, da so tlačani, namesti blato s ceste podergniti in jo potem s pripravnim peskom posuti, blato kar pri miru pustili in na to blato novega navozili. Kadar so tako prav po tlačanski cesti bolj pokazili kakor pa popravili, do druge pomladi se je potem večidel ni nikdo dotaknil. Naj so jo kolesa še tako vderle, naj so jo v deževnem vremenu hudourniki še tako razderli, skopali, ali zasuli, da se je le, če tudi z veliko nevarnostjo, peljati zamoglo, hajd! dobro je bilo.

Vsim omenjenim in neomenjenim zlegom v okom priti, in cesto zmeraj, kolikor moč, v dobrem stanu imeti, bodo naš prečastiti gospod okrajni poglavar od Loke do Sorice postavili tri cestarje. Nastopili bodo ti o vseh Svetih svojo službo. Pervi bo od Loke do Dolenje vasi, drugi od Dolenje vasi do pokritega mosta pod Sušo in tretji od tu do konca v Sorici. Njih opravila bodo: cesto posipati, manjše škode na njih popravljati, večje pa dotičnim gosposkam naznanjevati, z besedo: skerbeti, da bo cesta povsod in zmeraj v dobrem stanu. Primerno potrebno cestno orodje in naletno plačilo jim bo plačevala okrajna (kantonska) denarnica.

Druga ravno tako previdna in modra naredba gosпода okrajnega poglavarja pa zapoveduje, da si morajo soseske, kakor hitro in kolikor je mogoče, vse pripravno gasivno orodje za ogenj omisliti. Kadar si ga omislijo, morajo povedati in gospod okrajni poglavar sami ga bodo potem ogledali, ali ogledati ukazali. Pričakovati zamoremo tedaj od posamnih županov, da se ne

*) Tukaj mi se prilika ponuja omeniti mnenja nekega v muziki jako zurjenega župnika, ki terdi, da si beli Krajnci s popenjanjem „Kraljeviča Marka“ gerla tako habijo, da jim zbog tega postajejo nespretna za bolj umetne napeve. Ta je pa bosa! kajti se jih nahaja med takimi pevci mnogo, ki znajo vsaki štajerski in krajnski napev drugač lepo zapeti kot omenjeni gospod z vsimi svojimi notami. Pis.

bodo obotavljali iskaje praznih izgovorov in ugovorov, ampak si prec oskerbeli po svojih županijah tako potrebo gasivno orodje, ktero so „Novice“ že tolikrat priporočale, in brez kterega bi celò nobena vas biti ne smela. Saj bo vse to le njim samim v prid in hasen!

Soriški.

Dopis iz Snežniškega grada 25. oktob. Pretekli teden je grajski gojzdnar v gojzdu kake tri ure od Šneperške grajsine na medveda naletel, ki se je kakih 8 korakov od njega po koncu vzdignil in proti njemu koračil. Gojzdnar strelí dvakrat na-nj; medved že precej po prvem strelu zadet na tla telebi; ker pa puška ni bila s kroglo nabasana, ampak le z obličkami (šreteljni), torej zver ni bila vsmertena; se tedaj po koncu spravi in nad svojega morivca plane, ga za roko popade, s tace pa od zadej zgrabi in kakih 6 korakov deleč verže. Logar, kteri je imenovanega gojzdnarja spremljeval, sproži tudi svojo puško, da bi bil medveda vsmertil, ali strel mu odpove, zato se medvedu vma-kne. Gojzdnar je bil v smertni nevarnosti, ako bi se medved ne bil k psu obrnil, ki ga je ščipal, in je tako gojzdnarja popustil, ki k sreči ni nevarno ranjen.

Medveda ni bilo mogoče potem dobiti; nadjati se je vender, da je konec storil. Pa takih gostov je še v našem gojzdu več.

D—n.

Iz Moravě 24. okt. Ne da bi hotel s tim svojim dopisom „Novicam“ novo prigodbo naznanjati, kerto, kar jim pišem, se je primerilo 26. dan p. m., ali popisati hočem le bravcem strašno in zares čudno in svojeglavno moč strele, ki je v pravem pomenu besede razsajala omenjeni dan po cerkvi sv. Miklavža.

Sv. Miklavž, čuvaj gornje Save, patron brodnikov, varh ladij, ki tako veličastno gleda na vse strani, komu je pač neznan? Hudih valov dokaj je že slišal šumeti ob svojem podnožji, al kaj tacega se mu je javljalo še kadaj primerilo!

Trikrat zaporedoma strela vdari, in taka strela, da je bila vsa cerkev v ognji; tū doli v Moravčah in unkraj Save se je tako treslo, da so okna klepetale. Strela prelomi magnet in ga verže doli v berdo, preterga jabelko na turnu, železo prelomi na verhu, v sredi in pri tleh (pomniti je, vse trikrat tikoma tam, kjer je sestavljeno bilo), in vdari pri tleh skoz turnski zid v žagred, kjer kamne turnskega zida razdrobi in napravi široko luknjo. Tū žagredsko omaro proč odrine, razdrobi duri dvéh zgornjih omaric, srednje pa s pozlačenim kelhom se ne dotakne; predale razbije, da klinci proč stojé, in gré skoz nasprotni zid, ter tako luknjo naredí, da bi človek zlezal skoz. Verže zunaj težko mautno trugo proti cerkvenemu obzidju, turnske stopnice vzdigne, in neke škodlje, pod stopnicami zložene, s toliko močjo zabije v stopnice, da jih ni mogoče vùn iztergati. Druga strela gré iz žagreda, kodar predere vrata, not v cerkev; razbije pol velikega altarja, da altar omahne in bi padel bil, ako bi se ne bil naslonil na tabernakel. Stranske podobe svetnikov položi na tla, angelja izverha postavi v klop, deske in klince in svečnike iz velikega altarja zažene doli za velike vrata. Perte na altarju zvije vkup, in jih na stopnice dene; iz svetilnice pa verže olje in bombaž proti strani — v bandero. Prižneci pobere nekaj šopkov in razbije spodno rožo; s stranskih altarjev pomeče table, eno razgerne lepo po altarju, eno proti strani na zid nasloni. Okna vse čisto razdrobi, da ne najdeš za dlan velikega stekla več; z drobnimi čepincami je nastlana cerkev. Na zadnje izdere kamniti prag velikih vrat, in jo vdere doli po bregu. En delj gré v germovje, samo da pred za čevelj na široko cerkvenikovo ajdno njivo preora; en slabeji del gré proti

cerkvenikovi hiši, pa oslabí, in kakor kertični rov malo pred hišo pogine v zemljo.

Posebno poredna je še strela na koru bila; tū odpré zaklenjeno omaro ondi shranjenih svetilnic, eno narazen potegne, in eni izmed štirih steklov kotnega vjame, ga razbije, eno čepinico pustí na koru, druge verže v sred cerkve. Smoda ni bilo nikjer nič.

Ali ste slišali že kaj tacega? In resnično je vse. Naj poredniši razbojnik bi si ne bil vsega tega izmislil, kakor ta poredna strela. Vse je razdjano, še le nov veliki altar je razbit, — in cerkva grozno revna. Brodniki so nekđaj sv. Miklavža častili, — al zdaj jim hlapi lajše pred nosom memo vleče, in pred siti horvaškega vina so zdaj ob vodi, pa sv. Miklavžu tudi darovati ne sterpé. Bogati žitni kupci v Ljubljani bi znali še hvaležni biti varhu svojih ladij, sv. Miklavžu.

Vončina.

Iz Ljubljane. Od licealne knjižnice v Ljubljani in od muzeja v Dolu (Lustthal) predsednik društva zgodovinskega v Zagrebu slavní gosp. Ivan Kukuljević v svojem poslednjem potopisu takole piše: „Na povratku svojem iz Mletk (Benedk) sem v Ljubljani so-pet obiskal licealno knjižnico, v kteri sem se prepričal, da njena zbirka glagoljskih rokopisov med naj bogateje zbirke našega carstva spada, in da bi staroslavenskim filologom od velike koristi bilo, ako bi šli za en teden ali za celi mesec v Ljubljano rokopise tiste natančniši preiskavat. — V lepi zbirki rajnega barona Erberga, v njegovem gradu Dolu, dvé uri za Ljubljano, našel sim dokaj stvari, sosebno umotvorov (umetnih izdelkov), kterih se tū nadjal nisem. Tū imel sem priliko obogatiti svoj imenik umetnikov jugoslavenskih z imeni nekterih dosadaj mi neznanih slovenskih umetnikov, in tudi pomnožiti imenik izdelkov, — izdelanih od moč našega naroda. Zraven lepega muzeja ali zbirke starin in umetvorov je tukaj tudi imenitna knjižnica in bogat arkiv; za tega voljo svetjem vsakemu preiskovavcu slavenske povestnice, naj na svojem potu skozi Ljubljano v Italio nikar ne zanemari zbirke Dolske, kjer bo marsikaj našel, česar drugod zastoj išče.“ (Neven.)

Novičar iz mnogih krajev.

Povračilo, ktero bojo gospodarji za opoldansko jed, ktera se popotnim soldatom dati ima, od vsih Svetih naprej skozi prihodnje leto iz cesarske dnarnice dobivalo, je določeno za spodnjo Austrijo po 8½ kr., za Austrijo nad Anizo in Koroško po 6 kr., za Štajarsko, Česko, Marsko, Šlezko in Krajnsko po 7 kr., za Tirole in Laško 9 kr., za Terzaško, Istrijo in Goriško po 8 kr., za 12 izhodnih kresij Galicije, za Dalmacijo in Bukovino po 4 kr., za 7 zapadnih kresij Galicije, za Horvaško, Slavensko in Erdeljsko po 5 kr., za Ogersko in Vojvodino po 5¾ kr. — Vožnja po celi novi železnici čez goro Semering od Mürzzuschlaga do Glognice nazaj, ni terpela unidan več kot 1 uro in 37 minut; skoz veliki predór (tunel), ki je 780 sežnjev dolg, terpi vožnja 3½ minut. — Novidežni poglavar Štajarskega, grof Strasoldo, nastopil je svojo službo 24. t. m. — Prihodnji mesec bo nek že telegraf med Horvatijo in Dalmacijo dodelan. — Iz Turčije še ni nič gotovega, kakor to, da so nek vse angleške in francozke vojne barke v Dardanele pri-jadrane, pa, kakor se pravi, ne da bi se v vojsko vta-knile, ampak le kot priče vojske! Turki so za dnar v silni zadregi, zato je odstopil dozdani minister dnarstva. — En Anglež je obhodil celi svet v 6½ mescih; pred so se potrebovale 3 leta za pot okoli sveta; odkar so pa ro bro di znajdeni, se zamore ta pot v 3 mescih storiti.